

**Правові питання та практичні заходи,
які необхідно здійснити підприємствам
промисловості України в процесі
переходу на Єдиний контрольний
список товарів і технологій подвійного
використання України**

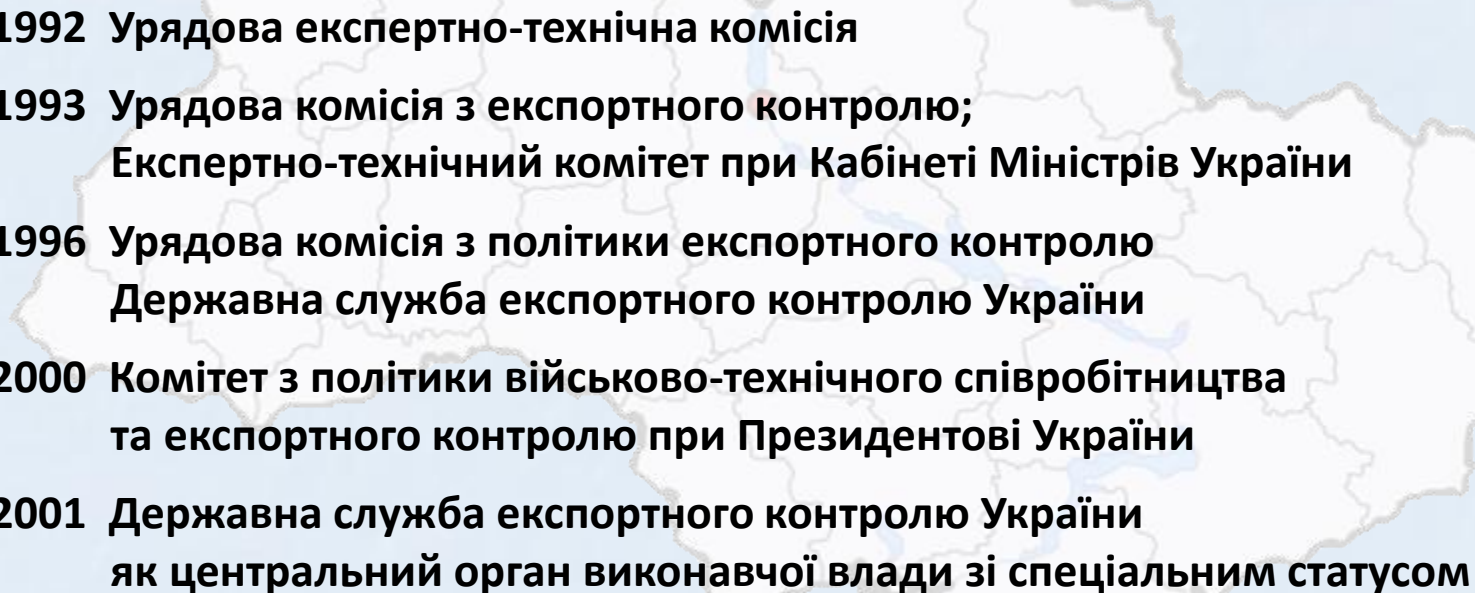
**Державна служба експортного контролю
України**

В. Полянський

Становлення та розвиток системи експортного контролю

(історичний аспект)

-
- 1992 Урядова експертно-технічна комісія**
  - 1993 Урядова комісія з експортного контролю;
Експертно-технічний комітет при Кабінеті Міністрів України**
  - 1996 Урядова комісія з політики експортного контролю
Державна служба експортного контролю України**
  - 2000 Комітет з політики військово-технічного співробітництва
та експортного контролю при Президентові України**
  - 2001 Державна служба експортного контролю України
як центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом**

Становлення та розвиток системи експортного контролю (історичний аспект)

Україна стала членом міжнародних договорів і режимів нерозповсюдження

- 1968 Договір про нерозповсюдження ядерної зброї (ДНЯЗ)
- 1972 Конвенція про заборону розробки, виробництва і накопичення бактеріологічної (біологічної) і токсичної зброї і про її знищення (КБТЗ)
- 1990 Договір про звичайні збройні сили в Європі (ДЗЗСЄ)
- 1993 Конвенція про заборону розробки, виробництва та накопичення хімічної зброї та її знищення (КХЗ)
- 1996 Договір про всеосяжну заборону ядерних випробувань (ДВЗЯІ)

Україна стала правонаступницею договорів, підписаних СРСР і США

- 1972 Договір про обмеження систем протиракетної оборони (Договір по ПРО)
- 1987 Договір по ракетах середньої і меншої дальності (РСМД)
- 1991 Договір про обмеження і скорочення стратегічних наступальних озброєнь (СНО-1)

Становлення та розвиток системи експортного контролю (історичний аспект)

Система державного експортного контролю України

Україна приєдналася до міжнародних режимів експортного контролю:

**1996 Комітет Цангера,
Група ядерних постачальників,
Вассенаарська домовленість**

1998 Режим контролю за ракетними технологіями

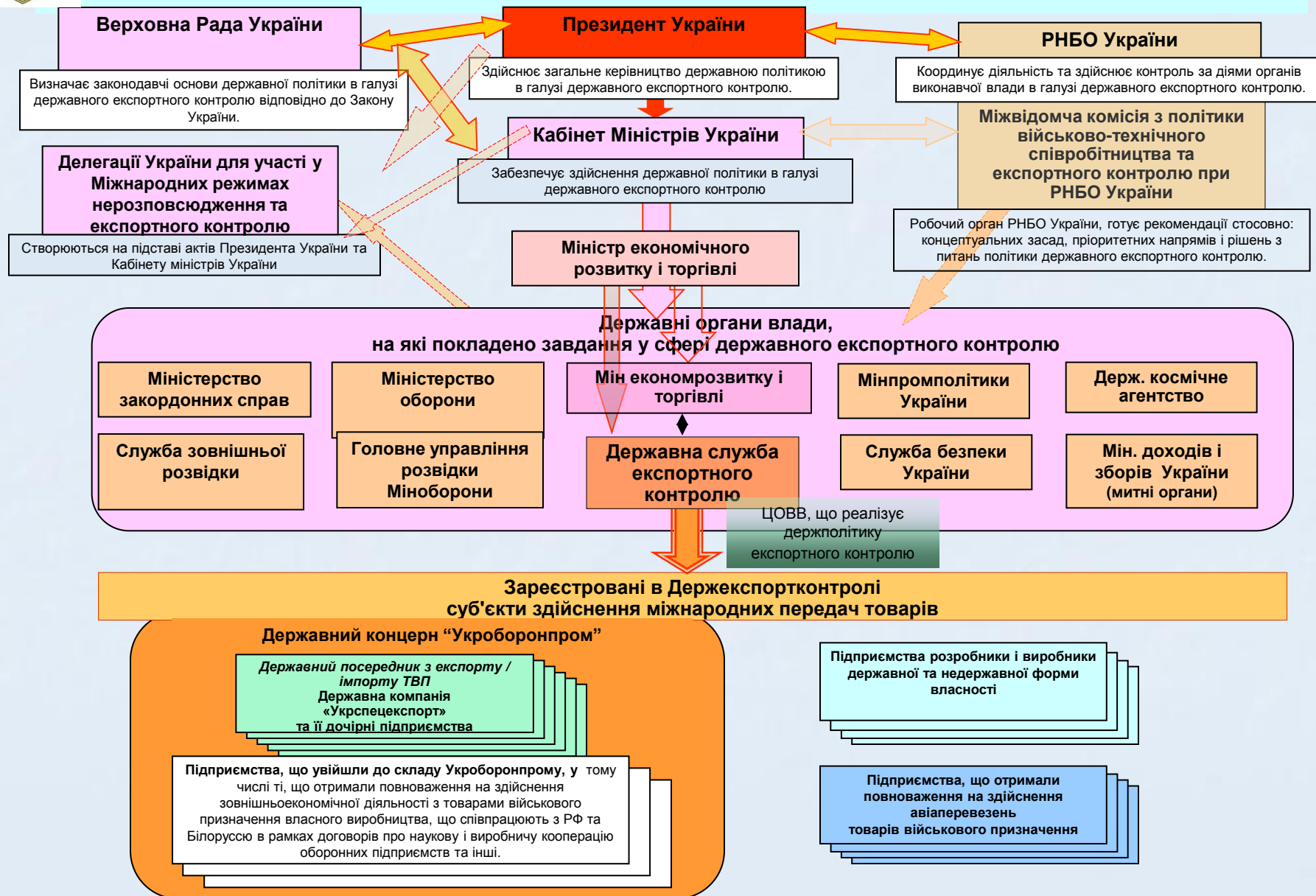
2005 Австралійська Група

Система експортного контролю України

Діяльність у сфері експортного контролю регулюється Законом України “Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання”, актами Президента України та Кабінету Міністрів України.

Система державного експортного контролю України (нормативно-правовий аспект)

Правову основу державного експортного контролю
становлять

Конституція України

Закони України

нормативно-правові акти Президента України

нормативно-правові акти Кабінету Міністрів
України

інші нормативно-правові акти

міжнародні договори України, згода на
обов'язковість яких надана Верховною Радою
України

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання

від 20 лютого 2003 року № 549-IV

Закон регулює діяльність, пов'язану з державним контролем за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання, **з метою забезпечення захисту національних інтересів України, дотримання нею міжнародних зобов'язань** щодо нерозповсюдження зброї масового знищення, засобів її доставки, обмеження передач звичайних видів озброєння, а також здійснення заходів щодо недопущення використання зазначених товарів у терористичних та інших протиправних цілях.

Система державного експортного контролю України (нормативно-правовий аспект)

У сфері державного експортного контролю дії понад 80 законодавчих та інших нормативно-правових актів

№	Види документів	Кількість
1	Кодекс	6
2	Закон	10
3	Постанова	29
4	Указ	5
5	Розпорядження	4
6	Наказ	29
7	Вимоги	1
8	Висновок	2
9	Довідка	1
10	Дозвіл	1
11	Заява	2
12	Звіт	1
13	Зразок	2
14	Інструкція	6
15	Картка	1

№	Види документів	Кількість
16	Конституційне подання	2
17	Конституція	1
18	Концепція	1
19	Перелік	11
20	План	3
21	Повідомлення	1
22	Положення	9
23	Порядок	11
24	Правила	4
25	Протокол	1
26	Рекомендації	1
27	Список	10
28	Структура	1
29	Форма	4
30	Форма типового документа	14

Система державного експортного контролю України (нормативно-правовий аспект)

Принципи державної політики в галузі державного експортного контролю

Піріоритетність національних інтересів України - політичних, економічних та військових, захист яких є необхідним для забезпечення національної безпеки

Обов'язковість виконання міжнародних зобов'язань України щодо нерозповсюдження зброї масового знищення, засобів її доставки та встановлення державного контролю за здійсненням міжнародних передач товарів військового призначення і подвійного використання

Законність та здійснення експортного контролю тільки тією мірою, що необхідна для досягнення його цілей

Узгодження процедур і правил державного експортного контролю з міжнародно-правовими нормами та практикою

Забезпечення взаємодії з міжнародними організаціями та іноземними державами в галузі державного експортного контролю з метою зміцнення міжнародної безпеки і стабільності, у тому числі з метою запобігання розповсюдженню зброї масового знищення та засобів її доставки

Статтею 6 **Закону України "Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання"** визначено, що

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного експортного контролю, безпосередньо або спільно з іншими центральними органами виконавчої влади **сприяє здійсненню діяльності, пов'язаної з міжнародною передачею товарів, коли це відповідає національним інтересам**, передусім завдяки створенню нових і збереженню існуючих робочих місць у галузі високих технологій,

або **обмежує чи забороняє провадження такої діяльності в разі, коли це суперечить національним інтересам України, її міжнародним зобов'язанням, цілям боротьби з тероризмом, а також у разі, коли є підстави вважати, що зазначені товари належать до зброї масового знищення чи призначені для створення такої зброї, засобів її доставки, або за відсутності належних гарантій (зобов'язань) щодо кінцевого використання товарів.**

Основні процедури Державного експортного контролю під час здійснення міжнародних передач товарів

Проведення попередньої експертизи

Ідентифікація товару;
реєстрація суб'єкта підприємницької діяльності.

Надання повноважень на здійснення міжнародних передач ТВП

Оцінка суб'єкта підприємницької діяльності;
створення ним системи внутрішньофірмового ЕК;
її державна атестація;
ухвалення рішення про надання повноважень.

Надання висновків на право проведення переговорів та контроль їх здійснення

Попередня оцінка можливості експорту;
перевірка посередника;
надання уповноваженими суб'єктами зобов'язань щодо дотримання законодавства тощо.

Надання дозволів на експорт товарів

Рішення про можливість експорту з урахуванням факторів ризику і наданих гарантій;
перевірка СКС;
за необхідності, проведення міждержавних консультацій і т.інш.

Митний і прикордонний контроль

Контроль доставки

Фізичний контроль доставки;
отримання сертифікату підтвердження доставки;
здійснення перевезень уповноваженими авіакомпаніями.

Проведення перевірки використання товару у заявлених цілях

Звітність суб'єктів міжнародних передач товарів

Реєстрація суб'єктів

здійснення міжнародних передач товарів

Відповідно до ст. 12 Закону України „Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання”

*суб'єкти господарювання України, які мають намір здійснювати міжнародні передачі товарів, у тому числі проводити посередницьку (брокерську) діяльність, пов'язану з міжнародними передачами товарів військового призначення, попередньо **реєструються** як суб'єкти здійснення міжнародних передач товарів центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного експортного контролю. З цією метою зазначені **суб'єкти подають відомості та документи, необхідні для проведення попередньої експертизи товарів**, до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного експортного контролю. **За підсумками експертизи** центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного експортного контролю, **ідентифікує товари, визначає умови здійснення їх міжнародних передач до конкретних держав залежно від категорії товарів, видів міжнародних передач таких товарів тощо та видає зазначеним суб'єктам посвідчення про їх реєстрацію як суб'єктів здійснення міжнародних передач товарів разом з відповідними роз'ясненнями про особливості здійснення таких передач.***

Суб'єкти здійснення міжнародних передач товарів

Уповноважені державою посередники:

ДК „Укрспецекспорт”
ДГЗП „Спецтехноекспорт”,
ДП „Укроборонсервіс”,
ДГЗІФ „Укрінмаш”,
ДП „СЗФ „Прогрес”,
ДП „ЗТФ „ТАСКО-експорт”,
ДП „Промоборонекспорт”.

Суб'єкти господарювання, які відповідно до постанови КМУ від 12 липня 1999 р. № 1228 отримали повноваження здійснювати міжнародні передачі товарів військового призначення та товарів, які містять відомості, що становлять державну таємницю, власного виробництва та для потреб власного виробництва

Суб'єкти господарювання, які відповідно до постанови КМУ від 12 липня 1999 р. № 1228 отримали повноваження щодо експорту послуг з авіап перевезень товарів військового призначення

Суб'єкти господарювання, які здійснюють експорт та імпорту товарів військового призначення в рамках двосторонніх міжурядових угод про науково-технічну та виробничу кооперацію підприємств оборонної галузі

суб'єкти господарювання, яким відповідно до п. 4 Положення, затвердженого постановою КМУ від 8 червня 1998 р. № 838, надано право без отримання повноважень здійснювати імпорту та тимчасове ввезення, вивезення запасних частин і технологій для ремонту (продовження терміну експлуатації) чи модернізації виробів військового призначення, а також для виробництва товарів військового призначення на підставі того, що вони є розробниками або виробниками таких товарів

Суб'єкти господарювання, які здійснюють міжнародні передачі товарів подвійного використання для їх кінцевого використання у цивільному виробництві

Наразі перелік товарів подвійного використання, що підлягають державному експортному контролю, визначений у додатках до постанови Кабінету Міністрів України від 28.01. 2004 № 86 „**Про затвердження Порядку здійснення державного контролю за міжнародними передачами товарів подвійного використання**”.

у додатку 1 викладено список ТПВ, що можуть бути використані у створенні звичайних видів озброєнь, військової чи спеціальної техніки;

у додатку 2 - список ТПВ, що можуть бути використані у створенні ракетної зброї;

у додатку 3 - список ТПВ, що можуть бути використані у створенні ядерної зброї;

у додаток 4 - список ТПВ, що можуть бути використані у створенні хімічної зброї;

у додатку 5 - список ТПВ, що можуть бути використані у створенні бактеріологічної (біологічної) та токсинної зброї.

Структура ПОСТАНОВИ від 28.01.2004 р. № 86

ПОСТАНОВА
Кабінету Міністрів України
“Про затвердження Порядку
здійснення державного
контролю за міжнародними
передачами товарів подвійного
використання”
від 28.01.2004 р. № 86

ПОРЯДОК
здійснення державного контролю за
міжнародними передачами товарів
подвійного використання

Додаток 1 до Порядку
СПИСОК товарів подвійного використання, що
можуть бути використані у створенні звичайних
видів озброєнь, військової чи спеціальної техніки

Додаток 2 до Порядку
СПИСОК товарів подвійного використання, що
можуть бути використані у створенні ракетної зброї

Додаток 3 до Порядку
СПИСОК товарів подвійного використання, що
можуть бути використані у створенні ядерної зброї

Додаток 4 до Порядку
СПИСОК товарів подвійного використання, що
можуть бути використані у створенні хімічної зброї

Додаток 5 до Порядку
СПИСОК товарів подвійного використання, що
можуть бути використані у створенні
бактеріологічної (біологічної) та токсинної зброї

ПЕРЕЛІК
постанов Кабінету Міністрів
України, що втратили чинність

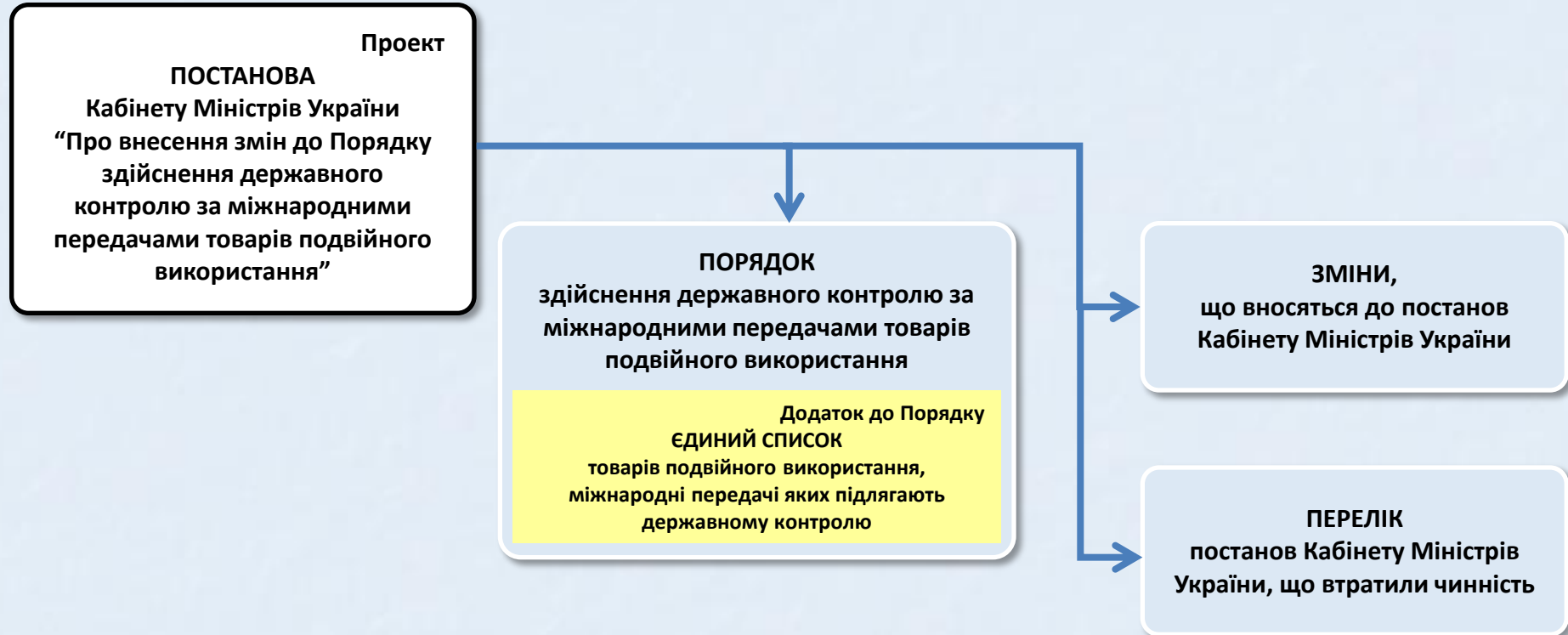
У структурі Єдиного Списку товари розподілені не у „прив'язці” до Режимів, а за своїми ознаками:

- Розділ 0 – Ядерні матеріали, установки та обладнання
- Розділ 1 – Спеціальні матеріали та пов'язане з ним обладнання
- Розділ 2 – Обробка матеріалів
- Розділ 3 – Електроніка
- Розділ 4 – Комп'ютери
- Розділ 5 – Телекомунікаційні засоби та „захист інформації”
- Розділ 6 – Датчики та лазери
- Розділ 7 – Навігаційне обладнання та авіаційна радіоелектроніка
- Розділ 8 – Морська справа
- Розділ 9 – Авіакосмічна справа та двигуни

Структура проекту постанови КМУ, якою передбачається запровадити Єдиний список ТПВ

Пов'язані документи

Повний список пов'язаних документів [87]

Прямі зв'язки

Змінює пов'язаний документ... [4]

Скасовує пов'язаний документ... [13]

Відсилає до... [16]

Зворотні зв'язки

Змінюється пов'язаним документом... [28]

Прийнятий на виконання... [1]

Має відсилання з... [59]

Закон України „Про державний контроль за міжнародними передачами товарів військового призначення та подвійного використання”

Ст. 5 до методів здійснення державного експортного контролю крім іншого віднесено **ідентифікацію товарів**, „що передбачає встановлення відповідності конкретних товарів, які є об'єктами міжнародних передач, найменуванню та опису товарів, внесених до списків товарів, що підлягають державному експортному контролю”.

Ст. 12 встановлено, що суб'єкти господарювання України, які мають намір здійснювати міжнародні передачі товарів ... попередньо **реєструються як суб'єкти здійснення міжнародних передач товарів** Держекспортконтролем України. З цією метою зазначені суб'єкти подають до цього органу відомості та документи, необхідні для проведення попередньої експертизи товарів. ...

„**Попередня ідентифікація товарів**, а також здійснення необхідних заходів, пов'язаних з отриманням дозвільних документів на здійснення міжнародних передач таких товарів є **обов'язком суб'єкта господарювання** та суб'єктів, зазначених у частині третій статті 15 цього Закону”.

Зазначені суб'єкти господарювання мають право доручити проведення попередньої ідентифікації товарів **юридичній особі, яка отримала в установленому порядку повноваження на здійснення діяльності щодо попередньої ідентифікації товарів**.

Ст. 14 визначено, що з метою забезпечення виконання вимог законодавства в галузі державного експортного контролю на всіх етапах здійснення міжнародних передач товарів суб'єкт здійснення міжнародних передач товарів створює **систему внутрішньофірмового експортного контролю** згідно з рекомендаціями Держекспортконтролю України, який сприяє створенню такої системи і надає цьому суб'єкту інформаційно-методичну допомогу. Створення СВФЕК є обов'язковим для суб'єкта здійснення міжнародних передач товарів, який має намір отримати від Кабінету Міністрів України повноваження на право здійснення експорту, імпорту товарів військового призначення та товарів, які містять відомості, що становлять державну таємницю, або в разі, коли цей суб'єкт має намір отримати генеральний чи відкритий дозвіл або висновок.

- Питання **ідентифікації товарів** (*встановлення відповідності конкретних товарів, які є об'єктами міжнародних передач, найменуванню та опису товарів, внесених до списків товарів, що підлягають державному експортному контролю*) **є актуальним** не лише для центральних органів виконавчої влади та інших державних органів, на які покладаються завдання щодо реалізації державної політики у сфері державного експортного контролю, а і має важливе значення **для суб'єктів господарювання, які мають намір здійснювати, або здійснюють міжнародні передачі контрольованих товарів.**

*На сьогодні в Україні існує понад 600 підприємств, які реєструвалися в Держекспортконтролі України як суб'єкти міжнародних передач товарів, з яких майже 250 підприємств мають дійсні на цей час реєстраційні документи Держекспортконтролю України. У складі **72** підприємств функціонують **системи внутрішньофірмового експортного контролю.***

- Також **це питання є актуальним для юридичних осіб, що отримали повноваження на здійснення діяльності щодо попередньої ідентифікації товарів у галузі державного експортного контролю** (*таких на сьогодні налічується **15***).

Суб'єкти господарювання України, які мають намір здійснювати міжнародні передачі товарів (або у разі намірів продовжити відповідну діяльність) повинні:

- опрацювати Єдиний список, засвоїти його структуру та напрацювати навички ідентифікації товарів з його використанням;
- визначити позиції товарів, які є об'єктами міжнародних передач, актуальними для підприємства, та провести їхню ідентифікацію за Єдиним списком, а саме, встановити відповідність цих товарів найменуванню та опису товарів, внесених до Списку;
- підготувати та подати до Держекспортконтролю України *(принаймні за **30** робочих днів до введення в дію Єдиного списку)* комплект відомостей та документів для реєстрації суб'єкта господарювання як суб'єкта здійснення міжнародних передач товарів, зокрема щодо проведення ним попередньої ідентифікації товарів за Єдиним списком.

Юридичним особам, які мають наміри отримати від Держекспортконтролю повноваження на здійснення діяльності щодо попередньої ідентифікації товарів, необхідно:

- опрацювати Єдиний список, засвоїти його структуру та, провести відповідні заходи щодо напрацювання штатними і позаштатними експертами навичок з ідентифікації товарів з використанням цього Списку;
- визначити позиції товарів, з урахуванням їх найменування та опису, за якими мають працювати штатні й позаштатні експерти, які залучаються до попередньої ідентифікації товарів у галузі державного експортного контролю;
- підготувати та подати до Держекспортконтролю України *(принаймні за **45** робочих днів до уведення в дію Єдиного списку)* комплект відомостей та документів для надання юридичним особам повноважень на здійснення діяльності щодо попередньої ідентифікації товарів у галузі державного експортного контролю та видачі відповідних свідоцтв з додатками, у яких міститимуться переліки штатних і позаштатних експертів та відповідних позицій товарів у Єдиному списку, щодо яких експертами здійснюватиметься попередня ідентифікація товарів.

Дякую за увагу.

Ваші запитання?